

Saluran Maklumat Akademik Pelajar Tahun Akhir

Abdul Razak Idris*, Oh Geok Bee, Megat Aman Zahiri Megat Zakaria

Fakulti Pendidikan, Universiti Teknologi Malaysia, 81310 UTM Johor Bahru, Johor, Malaysia

*Corresponding author: p-razak@utm.my

Abstract

This study is to find out information channels used by final year student for academic purposes, selection factors and problems in using these channels by final year student of higher learning institution. 102 students teacher were selected as respondents. Questionnaire with Alpha Cronbach 0.949 was used as the instrument for this survey. The channels studied were the Internet, Wikipedia, blog, electronic communications, library, lecturer, expert, friend, electronic database, printed materials and social networking. This study shows that the Internet is the most popular choice because of fast and easy access. Social networking are the least popular because of low quality and too much not related information. But traditional channels such as library and electronic database is still among the preferred choice by students because of information quality and credibility.

Keywords: Academic information channel; information channel; academic information resource

Abstrak

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti jenis saluran maklumat yang digunakan oleh pelajar IPT tahun akhir untuk mendapatkan maklumat berkaitan dengan keperluan akademik, faktor pemilihan saluran maklumat tersebut dan beberapa masalah yang dihadapi oleh pelajar pendidikan dalam proses mendapatkan maklumat melalui saluran tersebut. Seramai 102 pelajar pendidikan tahun akhir telah dipilih sebagai responden dalam kajian ini. Borang soal selidik dengan Alpha Cronbach 0.949 telah digunakan sebagai instrumen dalam kajian. Saluran maklumat yang telah dikaji iaitu Internet, Wikipedia, blog, komunikasi elektronik, perpustakaan, pensyarah, pakar, rakan, pangkalan data elektronik, bahan bercetak dan rangkaian sosial. Hasil kajian ini telah menunjukkan Internet ialah pilihan utama untuk mendapatkan maklumat akademik kerana maklumat dapat diperolehi dengan cepat diperolehi dan senang diakses. Rangkaian sosial adalah saluran maklumat akademik yang paling kurang popular kerana maklumatnya berkualiti rendah dan maklumatnya kurang berkaitan dengan keperluan. Bagaimanapun saluran maklumat tradisional seperti perpustakaan dan pangkalan data elektronik masih lagi termasuk dalam keutamaan pelajar kerana isu kualiti dan kredibiliti maklumat masih menjadi keutamaan.

Kata kunci: Saluran maklumat akademik; saluran maklumat; sumber maklumat akademik

© 2014 Penerbit UTM Press. All rights reserved

1.0 PENGENALAN

Teknologi maklumat dan komunikasi khususnya internet dan web telah meluaskan saluran penyebaran maklumat kepada pengguna. Penyebaran maklumat kini telah menjadi lebih mudah dan pantas berbanding dengan kaedah tradisional seperti perpustakaan dan bahan bercetak. Bagi pihak pengguna untuk mengakses sumber maklumat telah menjadi pelbagai dan lebih mudah dan pantas, pengguna perlu mempunyai pelbagai pilihan sumber maklumat untuk memenuhi keperluan dan mengikut keselesaan masing-masing. Oleh kerana keperluan maklumat setiap individu berlainan, maka kepelbagaian saluran maklumat ini akan dapat memenuhi keperluan maklumat semua. Keperluan dan permintaan terhadap maklumat adalah paling tinggi dalam kalangan siswazah (Abdullah, 2000). Aktiviti-aktiviti akademik universiti menggalakkan pembelajaran secara informal. Apabila pelajar diberi sesuatu aktiviti seperti tugas, mereka perlu memahami tajuk, mendapatkan maklumat mengumpulkan maklumat dan menyusun semula maklumat.

Dengan kepelbagaian saluran penyebaran maklumat, maka setiap pengguna akan memilih cara yang paling efisien dan sesuai bagi mereka mendapatkan maklumat, Burton and Chadwick (2000) mendapati web adalah sumber utama maklumat pelajar dalam menyediakan kertas penyelidikan, namun masih menggunakan sumber perpustakaan dengan kerap. Dilevko and Gottlieb (2002) juga mendapati hasil yang sama di mana walaupun pelajar menjadikan bahan atas talian sebagai sumber utama tetapi bahan bercetak masih dianggap penting atas sifatnya yang lengkap, tepat dan kandungan yang mendalam. Selwyn (2009) telah mendapati pelajar menggunakan rangkaian sosial dalam kegiatan akademik seperti bertukar maklumat akademik, mendapatkan idea dan mencapai permuafakatan, memberi sokongan yang sepatutnya kepada kawan-kawan. Ensiklopedia atas talian Wikipedia diminati oleh pelajar kerana ia menyediakan ringkasan topik yang dicari untuk pelajar (Stvilia *et al.*, 2005). Park, Heo, and Lee (2011) dalam kajian blog untuk pembelajaran informal telah mendapati kebanyakan pengguna menulis blog atau membaca blog untuk berkongsi maklumat, meluahkan perasaan, komunikasi intrapersonal dan untuk membangunkan jati diri

■2.0 OBJEKTIF KAJIAN

Kajian ini cuba mendapatkan:

- i. saluran maklumat yang menjadi keutamaan pelajar bagi tujuan aktiviti akademik.
- ii. sebab-sebab pelajar memilih saluran tertentu dalam mendapatkan maklumat akademik.
- iii. masalah yang dihadapi oleh pelajar dalam proses mendapatkan maklumat menggunakan saluran tertentu.

■3.0 METODOLOGI

Kajian ini merupakan satu kajian berbentuk tinjauan dilaksanakan untuk meninjau saluran maklumat akademik pelajar tahun akhir dan juga isu-isu yang berkaitan dengan pemilihan saluran dan masalah yang dihadapi pelajar dalam menggunakan saluran tersebut. Kajian dijalankan keatas 102 pelajar tahun akhir jurusan pendidikan tahun 2011/ 2012 yang minor komputer.

Pelajar telah ditanyakan tentang saluran maklumat yang digunakan bagi mendapatkan maklumat bagi memenuhi keperluan maklumat akademik mereka seperti melaksanakan tugas, perbincangan, persediaan kuliah, maklumat tambahan dan sebagainya. Antara saluran yang ditanyakan adalah Internet, Wikipedia, rangkaian sosial, emel, sumber manusia (rakan, pakar, pensyarah), blog dan saluran tradisional iaitu perpustakaan dan pangkalan data elektronik. Pelajar juga ditanyakan pemilihan saluran tersebut dari aspek kemudahan untuk akses/dihubungi, ketepatan dengan keperluan, bahasa, kekinian, kebolehpercayaan, kualiti dan kepantasan mendapatkan maklumat. Seterusnya pelajar ditanyakan tentang masalah-masalah dalam penggunaan saluran maklumat tersebut antaranya adalah maklumat yang terlalu banyak, kualiti maklumat yang rendah, maklumat yang tidak terkini, maklumat tidak berkaitan dan maklumat lambat diperolehi.

3.1 Instrumen

Instrumen yang digunakan adalah soalselidik. Satu set borang soal selidik yang menggunakan skala Likert untuk mendapatkan respons pelajar. Bahagian dalam borang soal selidik termasuk: a) soalan demografi, b) saluran yang digunakan dalam mendapatkan maklumat akademik, c) sebab-sebab pelajar memilih saluran tersebut, d) masalah-masalah yang dihadapi oleh pelajar semasa dalam proses mendapatkan maklumat. Ujian rintis telah dijalankan ke atas 10 orang pelajar, nilai alfa cronbach adalah 0.949. Data dianalisis untuk mendapatkan peratusan dan min persetujuan.

■4.0 DAPATAN KAJIAN

4.1 Demografi Pelajar

Jadual 1 menunjukkan taburan demografi responden dan juga pemilikan komputer dan broadband sendiri. Majoriti responden adalah lelaki (71%), hampir semuanya mempunyai komputer sendiri (99%) dan lebih 65% mempunyai broadband sendiri.

Jadual 1 Demografi dan pemilikan komputer serta broadband

Jantina	Kekerapan(f)	Peratus (%)
Lelaki	72	70.6%
Perempuan	30	29.4%
Mempunyai komputer Sendiri		
Ya	101	99
Tidak	1	1
Mempunyai Broadband sendiri		
Ya	67	65.7
Tidak	35	34.3

4.2 Pemilihan Saluran Maklumat

Jadual 2 menunjukkan ranking pemilihan saluran maklumat akademik oleh responden mengikut min tertinggi ke min terendah. Internet merupakan saluran utama, internet di sini bermaksud secara umum, iaitu pencarian secara terbuka. diikuti dengan mendapatkan maklumat akademik melalui perpustakaan dan mencari maklumat melalui pangkalan data elektronik (*EbscoHost etc*). Penggunaan melalui media dan rangkaian sosial adalah tidak popular bagi pelajar untuk mendapatkan maklumat akademik, iaitu pelajar tidak menggunakan posting dalam *Facebook/ Twitter, Friendster* dan rangkaian sosial yang lain untuk mendapatkan maklumat akademik.

Jadual 2 Pemilihan saluran maklumat

Ranking	Saluran	Min	Sisihan piawai
1	Internet	4.46	0.63
2	Perpustakaan	4.13	0.57
3	Pangkalan data elektronik (<i>Ebscohost</i> , , <i>Scopus</i> dan lain-lain).	4.01	0.67
4	Bahan bercetak (buku, tesis, ...i)	3.80	0.62
5	Pakar	3.68	0.84
6	Pensyarah	3.50	0.74
7	Wikipedia	3.43	0.94
8	Rakan secara bersemuka.	3.35	0.86
9	Komunikasi elektronik (Email , Instant messaging,SMS	3.08	0.61
10	Blog	2.52	0.67
11	Rangkaian sosial e.g Facebook/Twitter, Friendster dan rangkaian sosial yang lain	2.07	0.68

Melalui Jadual 3, Internet ialah saluran yang paling popular di kalangan responden. Responden memilih Internet sebagai saluran utama kerana maklumat dapat diperolehi dengan cepat. Manakala kualiti Internet ialah item yang mencatatkan min terendah. Perpustakaan ialah saluran pilihan yang kedua popular kerana ia tepat dengan keperluan responden manakala kelemahannya ialah maklumat tidak terkini. Saluran ranking ketiga ialah pangkalan data elektronik. Kelebihan saluran ini bagi responden ialah berkualiti tinggi manakala kemudahan untuk diakses mencatatkan min terendah. Saluran ranking keempat popular ialah bahan bercetak. Min tertinggi bahan bercetak dicatatkan oleh kualiti dan kebolehpercayaan manakala min terendah dicatatkan oleh kekinian maklumat. Saluran ranking kelima ialah pensyarah. Min tertinggi dicatatkan oleh kualiti maklumat yang diperolehi daripada pensyarah manakala min terendah dicatatkan oleh kemudahan pensyarah untuk dihubungi. Saluran ranking keenam ialah pakar.

Min tertinggi saluran ini dicatatkan oleh kualiti maklumat yang tinggi manakala min terendah dicatatkan oleh kemudahan dihubungi. Saluran ranking ketujuh ialah rakan. Min tertinggi yang dicatatkan oleh saluran ini ialah bahasa senang difahami manakala min terendah dicatatkan oleh kualiti maklumat. Saluran ranking kelapan ialah Wikipedia. Saluran ini dipilih kerana maklumatnya cepat diperolehi manakala min terendah saluran ini dicatatkan oleh kebolehpercayaan maklumat. Saluran ranking kesembilan ialah blog. Kelebihan saluran ini ialah kemudahannya untuk diakses manakala kelemahannya ialah kebolehpercayaan dan kualiti maklumat. Saluran dalam ranking kesepuluh ialah komunikasi elektronik. Saluran ini dipilih kerana maklumatnya mudah diakses manakala kelemahan saluran ini ialah kebolehpercayaan yang rendah. Saluran paling tidak popular di kalangan pelajar ialah rangkaian sosial. Min tertinggi dicatatkan oleh kemudahannya untuk diakses manakala min terendah dicatatkan oleh kualiti maklumat.

Jadual 4 menunjukkan masalah yang dihadapi oleh pelajar semasa menggunakan saluran tertentu untuk mendapatkan maklumat. Saluran yang mempunyai min keseluruhan yang tinggi ialah rangkaian sosial. Dalam rangkaian sosial, masalah utama yang dihadapi oleh responden adalah masalah maklumat kualiti rendah manakala min terendah dicatatkan oleh kemudahan akses. Saluran yang dalam ranking kedua ialah komunikasi elektronik. Min tertinggi dicatatkan oleh masalah kualiti maklumat manakala min terendah dicatatkan oleh kefahaman bahasa oleh responden. Saluran ranking ketiga ialah Wikipedia, min tertinggi dicatatkan oleh kualiti maklumat dan min terendah dicatatkan oleh maklumat lambat diperolehi. Saluran ranking keempat ialah pensyarah, min tertinggi dicatatkan oleh masalah susah dihubungi dan min terendah dicatatkan oleh masalah terlalu banyak maklumat. Saluran ranking kelima ialah perpustakaan. Min tertinggi dicatatkan oleh masalah maklumat lambat diperolehi manakala min terendah dicatatkan oleh masalah maklumat tidak berkaitan. Saluran ranking keenam ialah blog. Min tertinggi dicatatkan oleh masalah kualiti rendah dan min terendah dicatatkan oleh masalah susah diakses. Saluran ranking ketujuh ialah kawan. Min tertinggi dicatatkan oleh masalah kualiti rendah manakala min terendah dicatatkan oleh bahasa yang digunakan susah difahami. Saluran ranking kelapan ialah bahan bercetak. Min tertinggi dicatatkan oleh maklumat tidak terkini dan min terendah dicatatkan oleh masalah kualiti rendah. Saluran dalam ranking kesembilan ialah pangkalan data elektronik. Min tertinggi dicatatkan oleh maklumat susah diakses dan min terendah dicatatkan masalah kualiti rendah. Saluran ranking kesepuluh ialah pakar, min tertinggi dicatatkan oleh masalah susah dihubungi dan min terendah dicatatkan oleh masalah maklumat berkualiti rendah. Saluran yang mencatatkan masalah min keseluruhan paling rendah ialah Internet yang mencatatkan min tertinggi oleh masalah oleh terlalu banyak maklumat dan min terendah 2.10 oleh masalah sudah diakses.

Jadual 3 Asas pemilihan saluran

	Mudah diakses/dihubungi	Tepat dengan keperluan	Bahasa senang difahami	Terkini	Mempunyai Kepercayaan yang tinggi	Berkualiti	Maklumat dapat diperoleh dengan cepat
Internet	4.50	4.39	3.25	3.28	3.21	3.00	4.70
Perpustakaan	3.18	4.43	3.20	2.40	4.33	4.30	4.40
Pangkalan Data Elektronik	2.88	4.20	3.18	3.31	4.60	4.65	3.07
Bahan Bercetak	3.16	4.57	3.17	2.30	4.60	4.60	3.09
Pensyarah	2.80	3.40	3.43	3.10	4.49	4.50	2.90
Pakar	2.40	3.42	3.30	3.31	4.6	4.63	3.00
Rakan	4.36	2.80	4.37	2.64	2.58	2.53	3.60
Wikipedia	4.21	3.17	3.30	2.59	2.52	2.54	4.50
Blog	4.48	2.64	3.47	2.70	2.58	2.58	4.00
Komunikasi Elektronik	4.40	2.55	4.20	2.40	2.39	3.17	3.30
Rangkaian Sosial	4.46	2.50	3.52	3.20	2.33	2.30	3.54

Jadual 4 Masalah dalam penggunaan saluran maklumat

	Terlalu banyak maklumat	Maklumat berkualiti rendah	Susah diakses/dihubungi	Maklumat tidak terkini	Bahasa susah difahami	Susah berkaitan	Maklumat tidak berkaitan	Maklumat lambat diperoleh
Rangkaian Sosial	3.30	4.40	2.43	3.26	2.66	4.20	2.60	
Komunikasi Elektronik	3.43	3.50	2.66	3.31	2.40	3.47	3.26	
Wikipedia	2.89	3.76	2.84	3.50	3.27	3.10	2.30	
Pensyarah	2.50	2.52	3.92	3.29	2.73	2.82	3.63	
Perpustakaan	3.44	2.83	2.43	3.53	3.50	2.41	3.54	
Blog	3.40	3.47	2.41	3.30	2.71	3.44	2.47	
Kawan	3.32	3.70	2.54	3.43	2.30	3.30	2.54	
Bahan Bercetak	2.73	2.30	3.33	3.60	3.30	2.40	3.38	
Pangkalan Data Elektronik	3.28	1.80	3.76	3.00	3.30	2.40	3.49	
Pakar	2.67	2.10	4.31	3.02	3.23	2.53	2.52	
Internet	3.80	3.43	2.10	3.21	3.00	2.38	2.20	

5.0 RUMUSAN

Saluran pilihan yang paling popular ialah Internet dan diikuti oleh mencari bahan di perpustakaan. Hasil keputusan kajian ini adalah selari dengan kajian Rieger (2009), Dilevko and Gottlieb (2002), Burton and Chadwick (2000) yang mendapati pelajar menggunakan Internet lebih daripada mereka menggunakan perpustakaan dan bahan bercetak. Sebab utama Internet popular kerana maklumat boleh diperoleh dengan cepat dan mudah diakses. Walaupun mencari bahan di perpustakaan adalah tepat dengan keperluan tetapi pelajar berpendapat masalah mencari bahan di perpustakaan yang utama ialah maklumat di perpustakaan tidak terkini.

Pangkalan data elektronik, bahan bercetak ialah saluran ketiga dan keempat popular di kalangan pelajar untuk mendapatkan maklumat kerana maklumatnya adalah berkualiti. Mengikut Montgomery dan King (2002), pangkalan data elektronik ialah saluran terbaik untuk meningkatkan tugas mereka dan menjimatkan masa kerana membawa keputusan carian yang memuaskan. Hasil keputusan ini bercanggah dengan keputusan kajian ini yang menunjukkan masalah pangkalan data elektronik ialah maklumat susah diakses. Mengikut Stvilia *et al.*, (2005), kebanyakan responden adalah pengguna setia Wikipedia walaupun pensyarah tidak menyokong penggunaan Wikipedia. Manakala, hasil kajian ini menunjukkan Wikipedia bukan saluran yang popular kerana pelajar berpendapat kualiti Wikipedia berkualiti rendah. Rangkaian sosial bukan saluran yang popular yang digunakan oleh pelajar untuk mendapatkan maklumat. Manakala, rangkaian sosial tidak popular kerana maklumat daripada rangkaian sosial berkualiti rendah walaupun bahasa yang digunakan adalah senang difahami.

6.0 PENUTUP

Walaupun kemudahan, kepantasan akses kepada maklumat merupakan perkara utama pelajar memilih sesuatu saluran maklumat, tetapi mereka masih mempertimbangkan isu-isu kualiti maklumat seperti kredibiliti, liputan dan kekinian kandungan. Teknologi Internet, web

dan media sosial memudahkan penyebaran, penyaluran dan akses kepada maklumat namun ia juga menimbulkan masalah dari segi kualiti, kesahihan dan penilaian maklumat

Rujukan

- Abdullah, S. A. (2000). *Factors Affecting International Students' Use of the Online Catalog and Other Information Sources*. Doctoral dissertation. Florida state University. Dissertation Abstracts International, 61, 1663.
- Burton, V. T. & Chadwick, S. A. (2000). Investigating the Practices of Student Researchers: Patterns of Use and Criteria for Use of Internet and Library Sources. *Computers and Composition*, 17(3), 309–328.
- Dilevko, J. & Gottlieb, L. (2002). Print Sources in an Electronic Age: A Vital Part of the Research Process for Undergraduate Students. *The Journal of Academic Librarianship*, 28(6), 381–391.
- Ebersbach, A., Glaser, M. and Heigl, R. (2006). *Wiki: Web Collaboration*. Springer-Verlag: Germany.
- Hart, R. L. (1993). *The Information-gathering Behaviour of the Faculty of A Four-year State College*. Ph.D. Thesis. University of North Carolina
- Lee, J., Paik, W. & Joo, S. (2012). Information Resource Selection of Undergraduate Students in Academic Search Tasks. *Information Research*, 17(1), paper 511. [Available at <http://InformationR.net/ir/17-1/paper511.html>]. Retrieved on August 1, 2012.
- Meho, L. I. and Tibbo, H. R. (2003). Modeling the Information-seeking Behavior of Social Scientists: Ellis's Study Revisited. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 54(6), 570–87
- Montgomery, C. H. and D. W. King. (2002). Comparing Library and User Related Costs of Print and Electronic Journal Collections. A First Step Towards a Comprehensive Analysis. *D-Lib Magazine* 8(10). Retrieved from November 15, 2011, from <http://www.dlib.org/dlib/october02/montgomery/10montgomery.html>.
- Rieger, Y. (2009). Search Engine Use Behavior of Students and Faculty: User Perceptions and Implications for Future Research. *First Monday*, 14(12). Retrieved on 5 Oct 2011 from <http://firstmonday.org/htbin/cgiwrap/bin/ojs/index.php/fm/article/viewArticle/2716/2385>.
- Selwyn, N. (2010). Faceworking: Exploring Students' Educational-Related Use of Facebook. *Learning, Media and Technology*, 32(2), 157–174. Retrieved from November 15, 2011 from http://pdfserve.informaworld.com/474623_731196606_912649395.pdf.
- Stvilla, B. , Twidale, M. B. , Gasser, L. and Smith, L. C. (2005). Information Quality Discussions in Wikipedia. *Technical Report*. Florida State University. Retrieved on 9 Oct 2011 from <http://mailer.fsu.edu/~bstvilia/>.